WASHINGTON D.C.

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArcly 7-4125

РІК LXVII. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 12-го ЛИПНЯ 1960 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JULY 12, 1960 No. 131. VOL. LXVII.

КОНВЕНЦІЯ ПОЧАЛАСЯ ЗАМІТНОЮ ПЕРЕВАГОЮ ГОЛОСІВ ДЛЯ КЕННЕДІ

ПЕРЕДБАЧАЮТЬ МОЖЛИВІСТЬ ПЕРЕМОГИ КЕННЕДІ ВЖЕ В 1-МУ ГОЛОСУВАННІ; САЙМІНҐТОН ОЧОЛЮЄ СПИСОК КАНДИДАТІВ НА ВІЦЕ-ПРЕЗИДЕНТА; СТІВЕНСОН ГОТОВ ПРИЙНЯТИ ПОСТ В НОВОМУ ДЕМОКРАТИЧНОМУ УРЯДІ

Лос Анджелес. — В понеділок 11-го липня почалася демократична номінаційна конвенція о год. 8 вранці за східнім літнім часом і вже в першому її дні видко велику перевагу массачусетського сенатора Джана Ф. Кеннеді. Цю перевагу підкреслюють такі факти: 1) Три губернатори Едмунд Дж. Бравн із Каліфорнії, Гершел С. Лавлесс з Айови і Джордж Докінґ із Кензесу, які є „фаворитованими синами" своїх стейтів, формально заявили, що вони особисто підтримують сен. Кеннеді, і що велика кількість голосів від 128 делеґатів, яких вони очолюють, буде віддана на массачусетського губернатора; 2) Посадник міста Шикаґо Ричард Дж. Дейлі заявив, що 59 голосів із його 69-членної делеґації є за Кеннеді; 3) Підтримкою для Кеннеді є й те, що колишній президент Гаррі С. Труман рішуче відмовився брати участь в конвенції, на якій він мав би підтримувати на кандидата сенатора зі свого стейсу Стюарта Саймінґтона. Та противники Кеннеді тексаський сенатор Линдон Б. Джансон і Саймінґтон ще не втратили надії і ведуть кампанію за свою перемогу в першу чергу тим способом, щоб Кеннеді не міг перемогти вже в першому або другому голосуванні. Идуть натиски з обох боків, від Кеннеді і його противників на пенсилвенійського губернатора Дейвіда Л. Лоренса, який очолює 81-членну делеґацію зі свого стейту, щоб він рішився вже в першому голосуванні, на кого віддати ті голоси. Коли б Лоренс підтримав Кеннеді, то це була б майже певна перемога 43-річного сенатора. Гадають, що Лоренс рішиться вже в понеділок, ще перед голосуванням, кого він буде підтримувати. Губернатор із Ню Джерзі Роберт Майнер заявив, що він не хоче наперед вирішувати справи, і що його 41 делеґат повинен принаймні в першому голосуванні віддати свій голос на свого губернатора. В його делеґації велике число делеґатів є за Кеннеді, і вони при першій нагоді перейдуть на бік массачусетського сенатора. Сенатор Джансон зі своїми прихильниками передбачає, що він в першому голосуванні повинен дістати коло 600 голосів. Саймінґтон в першому голосуванні сподівається дістати 177 голосів, а Стівенсон заявив, що він не прибув на конвенція на те, щоб здобувати голоси, але сказав, що якби його наменували на президентського кандидата, то він прийняв би кандидатуру. В політичних колах передбачають, що сен. Саймінґтон очолює список тих, які мали б бути кандидатами на віце - президента, коли переможе Кеннеді, який заявив, що він не мав би нічого проти цієї кандидатури. Між іншими кандидатами на віце - президента називають ще сен. Джансона, сен. Гомфрі з Міннесоти, сенаторів, Генрі М Джексона з Вашинґтону і Клера Енґла з Каліфорнії. Стівенсон заявив, що він вже два рази кандидував на президента і йому не випадає прийняти пост віце - президента, але він вже давніше казав, що прийняв би пост члена кабінету в демократичному уряді. Сенатор Кеннеді вже давніше казав, що Стівенсон повинен в новому демократичному уряді зайняти пост відповідального державного секретаря, який керував би закордонною політикою країни. — Конвенція почнеться інвокацією, яку проведе кардинал із Лос Анджелесу Френсіс МекІнтаєр, а опісля відспівають національний гимн та відбудуться привіти представників нових стейтів Гаваїв і Аляски. Пізніше вітатиме конвенцію каліфорнійський губернатор Бравн, а голова Демократичного Крайового Комітету Пол М. Ботлер виголосить промову. Після того будуть ще привіти - промови кількох осіб, а вкінці буде молитва методитського єпископа Джералда Кеннеді з Лос Анджелесу. Співом національного гимну закриють перший день конвенції пізно ввечорі 11-го липня.

Фрагмент з демократичної конвенції в Лос Анджелес. Сенатор Джордж Сматерс з Флориди, що теж кандидує на номінацію, серед членів своєї делеґації.

Айзенгавер звернувся до Конґресу з закликом викінчити законодатну програму

Нюпорт, Ровд Айленд. — Пресовий секретар Білого Дому Джеймс С. Гаґерті повідомив, що президент Айзенгавер після демократичної конвенції звернеться до Конґресу в серпні з закликом ухвалити всі ті законопроєкти, які ще не є вирішені. Ще не відомо, в якій формі цей заклик буде: чи це буде форма тимчасового звернення про стан Унії, публічної заяви або безпосереднього апелю до виборців. Президент схоче також звернути увагу на те, що в році президентських виборів члени Конґресу не є „відповідальні" при ухвалюванні фінансових проєктів, бо для здобуття голосів виборців бояться голосувати за збільшення федеральних видатків. Конґрес мусить ще ухвалити законопроєкт про збільшення поштових оплат, збільшення податків від газоліни на будову автострад, законопроєкт про контролю пшениці, про видатки на взаємну оборону, допомогу закордонові. Слова „фінансова невідповідальність" Конґресу відносяться до законопроєкту про збільшення платень федеральним урядовцям, хоч Президент поставив був вето проти нього, але Конґрес потрібною більшістю двох третіх голосів те „вето" переміг.

Пілот У-2 одержав акт обвинувачення за шпигунство

Москва. — Совєти виступили з формальним обвинуваченням Френсиза Г. Поверса, пілота американського розвідувального літака U-2, у шпигунстві проти Совєтського Союзу. Обвинувачують його на підставі статті 11-ої кримінального кодексу СССР, яка стосується злочинів проти держави. Найвищим виміром кари, передбаченим у цій статті, є кара смерти. Згідно із совєтською версією, літак Поверса був зістрілений совєтською ракетою біля Свердловська в Уральських Горах. Після зістрілення Поверс врятувався з допомогою парашута і його схопили совєтські колгоспники. Повідомлення ТАСС-а про виготовлення акту обвинувачення проти Поверса є першим офіційним совєтським повідомленням про його справу. Американський уряд досі ще не одержав ніякої відповіді на своє звернення в справі вможливлення його представникам контакту з обвинуваченим. Нікіта Хрущов запропонував був батькові Поверса відвідини сина, але Олівер Поверс зрезиґнував покищо із своєї подорожі до Совєтського Союзу, для відвідин, хоч він має вже потрібну візу. Адвокатська Асоціяція стейту Вірджінії призначила трьох оборонців для Поверса і всі вони звернулися до совєтської амбасади за видачу їм віз, але досі не одержали ще ніякої відповіді.

● **Совєтський уряд** призначив амбасадором Совєтського Союзу до Куби Серґея Кудрявцева, колишнього провідника совєтської шпигунської сітки в Канаді. Кудрявцев є одним з найбільш досвідчених у шпигунській роботі совєтських дипломатів і в американських урядових колах рахуються з тим, що з його прибуттям на Кубу, там і в сумежних американських країнах буде створена велика шпигунська організація для ведення шпигунської роботи в країнах Північної і Південної Америки, зокрема у ЗДА. Куба відновила дипломатичні взаємини із СССР після 8 років перериву.

Президент промовлятиме на Золотім Ювілею Католицької Добродійної Конференції

Ню Йорк. — Голова Крайової Конференції Католицької Добродійности монсіньйор Джордж Г. Гілфойл, який одночасно є секретарем кардинала Френсіса Спелмана для добродійних справ, повідомив, що президент Айзенгавер промовлятиме на Золотому Ювілеї тої конференції, який відзначуватимуть в Ню Йорку в готелі „Статлер-Гілтон" 26-го вересня ц.р. Кардинал Спелман запросив на цю конференцію 217 католицьких архиєпископів і єпископів. Ця конференція відбудеться одночасно з річними зборами Товариства св. Вінкентія де Павльо, що відбуватимуться від 23 до 27 вересня. На Золотий Ювілей Конференції Католицької Добродійности запрошено понад 3,000 делеґатів від різних добродійних інституцій в цілій країні. Конференцію засновано при Католицькому університеті у Вашинґтоні в 1910 році. Організація св. Вінкентія а Павльо має 30,000 світських членів, які допомагають тим католицьким парохіям в ЗДА, які потребують підтримки.

Іван Керницький і Микола Понеділок мали авторський вечір на Союзівці

Союзівка, Кергонксон. — Минулої суботи, 9-го липня, тут у рямках щотижневих культурних імпрез відбувся авторський вечір двох відомих наших авторів-фейлетоністів — Івана Керницького (Ікера) та Миколи Понеділка. У програмі вечора обидва автори прочитали і виголосили кілька своїх фейлетонів на актуальні теми. Численно зібрана вакаційна публіка, в цьому багато відомих громадян, щиро оплескувала обидвох фейлетоністів. Вечором проводив Ів. Керницький, додаючи ще ряд дотепів на актуальні, головно вакаційні та союзівкові теми. Як і попереднього кінця тижня, Союзівка була по береги заповнена гостями, однакого старшими громадянами, як і молоддю. По реєстраційних таблицях на автомобілях можна було пізнати, що гості приїхали з багатьох навіть найдальших стейтів, бо навіть з Каліфорнії, хоч там тепер відбувається „найбільше видовище на землі" — передвиборча конвенція Демократичної партії.

В неділю численні гості мали нагоду вислухати двох Богослужень. О год. 8-ій рано відправив Богослуження всч. о. М. Сопуляк, що є адміністратором тижневика „Українські Вісті" в Едмонтоні та перебуває в Америці в ділових справах. О годині 11-ій Богослуження відправив вакаційний опікун зокрема молоді на Союзівці та на сусідній оселі СУМА в Елленвіл всч. о. Любомир Гузар. Вірні із замітно великою увагою слухали також його проповіді про значення віри. Наступний кінець тижня як на Союзівці, так і в сусідній оселі СУМА буде під знаком „Тижня Поневолених Націй", що триватиме від 17 до 23-го липня.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Айзенгавер** перед відлетом на вакації до Нюпорту в Ровд Айленді підписав закон про видатки на оборону країни в сумі $39,996,608,000. В цій сумі є і видатки на будову нового великого літаконосця в сумі $293 мільйонів. Оборонний бюджет є на $661,608,000 більший від тієї суми, якої вимагав президент Айзенгавер. Фльота дістала $241 мільйон більше, ніж домагалася на будову ракет „Поляріс", що мають поборювати ворожі підводні човни. Збільшено видатки на крайову ґвардію і на армійські резерви.

● **Уряд для виховних справ** ЗДА стверджує, що в ЗДА тепер є тільки 2 відсотки з усього населення неписьменними, а 90 років тому той відсоток виносив 20.88 відсотків американців у віці від 14 до 17 років, у шкільному році 1957-1958 були записані до різних шкіл, а в 1890 році той відсоток виносив тільки 7. До публічних шкіл ходить тепер 46,500,000 дітей, на 15 мільйонів більше, як 10 років тому.

● **Секретар рільництва** Езра Тефт Бенсон заявив на пресовій конференції, що від 30-го липня до 13-го серпня він відбуде поїздку по країнах Західньої Украйни і Середнього Сходу. Президент Айзенгавер сказав Бенсонові, щоб їхати закордон, бо „особиста дипломатія" має велике значення, хоч Президент не міг відвідати Японії внаслідок комуністичних демонстрацій.

● **Вояки і моряки** чілійської армії і фльоти з поспіхом евакували 40,000 мешканців міста Вальдівія, бо озеро, що лежить над цим гірським містом кожної хвилі могло їх залити водою внаслідок того, що під час землетрусів вода в ньому піднеслась на 66 стіп понад норму, а береги озера є пошкоджені землетрусом.

● **Філіпінський амбасадор** до Об'єднаних Націй Карльос Ромульо заявив, що ОН не сміють допустити до того, щоб їхнім членом став комуністичний Китай, бо тоді вільний світ втратив би віру в ту світову організацію.

ХРУЩОВ ОБІЦЯЄ КАСТРОВІ КУПИТИ ВІДМОВЛЕНИЙ АМЕРИКОЮ ЦУКОР; КАСТРО ПОГРОЖУЄ ПЕРЕБРАННЯМ АМЕРИКАНСЬКОЇ БАЗИ

Гавана. — До совєтської погрози бомбардувати Америку далекосяжними ракетами на випадок американської інтервенції на Кубі та відповіді президента Айзенгавера на цю погрозу й його нарад з державним секретарем Гертером у цій справі, долучився в неділю, 10-го липня, новий розвиток, що ще більше загрожує ситуацію та заповідає можливість поважної міжнародної кризи. До цього належить у першу чергу погроза уряду Кастра перебрати контролю американської морської бази у Ґвантанамо на Кубі в заміну за обіцянку Хрущова купити від Куби тих 700,000 тон цукру, що його відмовились купити З'єдинені Держави. Цю обіцянку і погрозу виявив кубинський президент Освальдо Дортікос Торрадо, промовляючи до масового зібрання робітників, до якого мав промовляти Фідель Кастро, але в останній хвилині не виступив і зібраних поінформовано, що він захворів на пневмонію. Президент Дортікос, інформуючи зібраних, що він довідався про те, що „Айзенгавер і його дорадники нараджуються, щоб вирішити долю Куби", замахав телеграмою, кажучи: „Але, щоб наради цих джентелменів були інтересніші, я скажу їм новину: вони перешкодили нам продати на ринку З'єдинених Держав 700,000 тон цукру. Але наш дорогий прем'єр Кастро) одержає сьогодні ввечорі телеграму від прем'єра Нікіти Хрущова, яку я вам прочитаю". І він прочитав телеграму, в якій Хрущов, інформує Кастра, що він доручив своєму міністерству закордонної торгівлі увійти в переговори з урядом Кастра в справі закупу 700,000 тон цукру, від закупу якого відмовились ЗДА, „якщо кубинському урядові буде трудно той цукор продати". Президент Дортікос дальше заявив: „А тепер треба ствердити, що морська база З'єдинених Держав у Ґвантанамо належить кубинському народові і вона не може бути ані винаймлена ані продана чужинцям". Дортікос заявив, що уряд Кастра тільки що одержав з Вашинґтону чек за винайм тієї бази на південному побережжі Куби в провінції Орієнте та що чек буде повернений назад до Вашинґтону. Хоч пропаґандисти Кастра заповідали мільйон учасників того зібрання, що відбулось перед урядовим палацом, у ньому взяло участь не більше, як 100 тисяч, переважно уніформованих членів цивільної міліції і членів партії Кастра. Вони вигукували на кожну згадку імени президента Айзенгавера та „ентузіястично" оплескували згадку про Кастра і Хрущова. Зібрання відбулось під сильною охороною поліції та під час помітного напруження. Спостерігачі інформують, що відповідь президента Айзенгавера на погрози Хрущова викликали нові надії серед більшости консервативного населення Куби.

Бельгійські вояки здушують заворушення в Конґо, чужоземці тікають перед терором

Леопольдвіль, Конґо. — Проти збунтованих тубільчих військ в південних провінціях проголошеної востаннє незалежною Республікою Конґо вислано з'єднання бельгійсь. парашутистів, які з допомогою зброї здушують заворушення і встановляють лад і порядок. Кинуто бельгійських вояків в акцію проти збунтованих відділів конґійської армії на заклик прем'єра провінці Катанґа, після того, як конґійські вояки вбили в Елізабетвіль шістьох європейців. В боях з льояльними військами і з бельгійськими парашутистами мало згинути 100 збунтованих конґійських вояків. Прем'єр цілої Республіки Конґо Люмумба виступив із протестом проти „бельгійської інтервенції", закликаючи населення боронити Конґо. Бельгійські парашутисти висадилися теж у провінції Касай, де конґійські вояки теж збунтувалися і почали облягати доми білих. Конґійський уряд звернувся з закликом до місцевих вояків вдержувати порядок і припинити стріляння до білих, обіцяючи їм, що конґійська армія буде переведена під конґійське командування і що бельгійські вояки й офіцери будуть репатрійовані до Бельгії. Біле населення Конґо, настрашене заворушеннями і терором збунтованих вояків, тікає масово з Конґо літаками й автами, зокрема на територію британської Уґанди і Північної Родезії, де створено окремі установи для допомоги втікачам. З Катанґи втекло понад 3,000 бельгійців і ще більше їх є в дорозі. В Елізабетвіль чекають тисячі европейців на евакуацію, між ними багато американців. Втікачі розповідають про брутальну поведінку п'яних конґійських вояків.

В Ню Йорку відбулося посвячення наріжного каменя монастиря сестер Василіянок

Ню Йорк, Н.Й. — На Асторії при Дітмарс булеварді ч. 41—11 в Ню Йорку 10 липня відбулося посвячення наріжного каменя новозбудованого монастиря сестер Василіянок. Посвячення довершив Стемфордський Єпископ Кир Амвросій Сенишин в асисті 14 священиків. В урочистості взяло участь 24 сестри, місцевий Відділ Лицарів Колюмба, численні вірні з місцевої парафії св. Хреста в Асторії та гості з сусідніх парохій. Кир Амвросій відправив Молебень до Найсвятішого Серця Ісуса Христа і довершив акту посвячення наріжного каменя, о. Інокентій Лотоцький ЧСВВ з Ґлен Кова виголосив проповідь про значення клявзурового контемпляційного монастиря, для якого цей дім посвячувано. Ті, що ввійдуть до його мурів, вийдуть із них аж в домовинах, бо їм не вільно виходити на світ, тільки постійними молитвами просити Бога пробачення за людські гріхи. Хто вірить в Бога, той зрозуміє силу тієї жертви, яку складають зі свого земного життя ті, що вступають до клявзурових монастирів. Це перший такий український монастир, якого монахині проситимуть Бога за весь український нарід у вільному світі і на поневоленій Україні. Сестер клявзурових не було на цій врочистості, бо вони були в своїх келіях. Місцевий парох о. В. Андрейчук ЧСВВ подякував Владиці, отцям, сестрам, гостям і парафіянам за участь в урочистості та хорові під дир. К. Лиська. Монастир має 32 келії для черниць, більшу каплицю для світських осіб, дві менші каплиці закриті від інших заль для сестер клявзурових, які з цих каплиць мають вікна до сповідальниць; в монастирі є ще одна спільна заля, кухня, їдальня, робітня і бібліотека. Будівля коштуватиме коло 400,000 долярів. Будинок проєктував інженер-архітект Аполінарій Осадца, який вміло й доцільно використав будівельну площу для цієї першої української будови з таким призначенням. Будову почато в серпні минулого року, і до серпня ц.р. вона має бути готова, бо Сестри Василіянки дбають про якнайскорше її викінчення.

СОВЄТИ ПОГРОЖУЮТЬ РАКЕТАМИ НА ВИПАДОК ІНТЕРВЕНЦІЇ ЗДА НА КУБІ

АЙЗЕНГАВЕР СТВЕРДЖУЄ, ЩО СОВЄТСЬКІ ПОГРОЗИ НЕ ЗУПИНЯТЬ ЗДА У ВИКОНАННІ ЇХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЩОДО ОХОРОНИ НАРОДІВ ЗАХІДНЬОЇ ГЕМІСФЕРИ ПЕРЕД ВСТАНОВЛЕННЯМ В НИХ РЕЖИМУ, ОПАНОВАНОГО МІЖНАРОДНИМ КОМУНІЗМОМ

Нюпорт, Ровд Ай. — У відповідь на суботній виступ Хрущова, в якому він заявив, що Совєти „докладуть усіх сил, щоб підтримати Кубу в її справедливій боротьбі за волю і свободу, здобуту кубинським народом під проводом його національного героя Фіделя Кастра", і що на випадок американської інтервенції на Кубі Совєтський Союз застосує ракети проти З'єдинених Держав Америки, президент Айзенгавер ствердив у своїй опублікованій кілька годин після виступу Хрущова деклярації, що Совєти повинні триматися осторонь від кубинських справ, бо ЗДА не дозволять на встановлення в Західній Гемосфері режиму опанованого міжнародним комунізмом. До цього зобов'язують Америку постанови існуючих договорів у справі охорони кожної нації на території цієї гемісфери перед опануванням її чужою ідеологією чи силою. Погрози Хрущова заатакувати ЗДА ракетами на випадок інтервенції на Кубі доказують — на думку презид. Айзенгавера — наявність намагань посторонньої держави і сил міжнародного комунізму втручуватися в справи народів Західньої Гемісфери і, з другого боку, виступ Совєтського Союзу, як протектора незалежности однієї із американських держав звучить іронією і глумом на тлі історії поневолення совєтським імперіялізмом безчисленної кількости інших народів. Водночас із цим совєтська рішеність боронити Кубу вказує на ті тісні зв'язки, що в'яжуть Совєти з кубинським урядом, як і на завдання, що їх встановили собі Совєти в цій області. У зв'язку із заявою президента Айзенгавера, що ЗДА вважають для себе зобов'язуючими постанови існуючих договорів, то секретар Білого Дому Джеймс Ц. Гаґерті подав до відома, що йде тут про постанови міжамериканського дововору в справі взаємної підтримки з 1947 року, хартії Організації Американських Держав з р. 1948 і Каракаської Резолюції з 1954 року. Деклярючи підтримку для Куби, Нікіта Хрущов заповів ще, що комуністичний світ докладе всіх зусиль, щоб американська економічна бльокада проти Куби залишилася безуспішною. Погрозу Хрущова, що „совєтська артилерія може підтримати кубинський народ з допомогою ракетного вогню, якщо Пентаґон відважиться започаткувати інтервенцію проти Куби", прирівнюють у політичних колах до майже ідентичної погрози, що з нею виступила була Москва в часі англо - французького десанту в зоні Суезького Каналу. Після своєї відповіді Хрущову, президент Айзенгавер викликав у неділю 10-го липня до Нюпорту державного секретаря Крістіяна А. Гертера, щоб устійнити з ним напрями дальшого ставлення ЗДА до Куби і їхньої реакції на евентуальні почини і виступи Куби, зокрема на заповіджену промову Ф. Кастра в справі дальших конфіскат американської власности на Кубі і на погрозу кубинського президента Освальда Дортікоса Торрадо, що Куба відмовить ЗДА права на вдержувану ними на Кубі морську базу в Ґвантанамо.

Американці залишають Кубу

Гавана, Куба. — Американці втікають із Куби всіми можлитими способами комунікації. Гадають, що вже виїхала з Куби половина американських громадян, яких на Кубі мало бути коли 7.000. Про залишення Куби думають і члени англійської та канадійської колоній. Американці, англійці й канадійці живуть в страсі, і не можуть свобідно з собою порозмовляти, бо не довіряють кубинській прислузі, яку прем'єр Кастро закликав вже давніше доносити про всіх „контреволюціонерів" між чужинцями. Втікають із Куби навіть такі американці, які там жили по 30 років і почувалися на Кубі немов в себе вдома. „Ми любили кубинців, і вони нас. Тепер ми знаємо, що іскра ненависти є динамітом і виявляється в особистих апатіях на американців" — заявив один американець.

Австрійський канцлер відмежовується від атак Хрущова на ЗДА і Зах. Німеччину

Відень. — Канцлер Австрійської Республіки Юліюс Раб, намагаючись виправдати австрійський уряд від закидів щодо нереаґування на недозволені напади Хрущова на ЗДА і Західню Німеччину під час його відвідин в Австрії, заявив у своїм звідомленні до австрійського народу, що совєтський прем'єр мав до диспозиції панівну в Австрії свободу вільного вислову і виступу, що й привело до протестів збоку заприязнених держав. Австрійський уряд не залишав Хрущова в несвідомості щодо того, що він не погоджується з висловленими ним на австрійській землі заявами проти держав, із якими Австрія вдержує дружні взаємини. Зокрема якщо йде про З'єдинені Держави Америки, то Австрія глибоко зобов'язана їм за допомогу в перших роках після війни. Так же само дружні взаємини вдержує Австрія із Німецькою Федеральною Республікою і з Італією, обидвома державами, що були заатаковані Хрущовим. Зокрема, як, підкреслив Рааб, були непресмні для нього безпідставні і несправедливі виступи совєтського пре'єра проти канцлера Аденауера, із яким лучить Рааба щира дружба, і це своє незадоволення він довів до відома Хрущову. Що ж до запевнень Хрущова, що Совєтський Союз буде охороняти австрійську невтральність, то Рааб відповів із притиском, що справа охорони цієї невтральности є внутрішньою справою Австрії.

У СВІТІ

● 14-членна група американських сільсько - господарських експертів з Алабами та Айдаго прибула до Москви дня 7-го липня ц. р., для ознайомлення із совєтським сільським господарством. Ця група перед своїм від'їздом до СССР вивчала умови і техніку бельгійських і данських сільських господарств.

● **Еспанський уряд** призначив новим амбасадором Еспанії до ЗДА дипломата Маріяно де Ітуральде. Дотеперішній еспанський амбасадор до ЗДА Хозе Марія де Ареільза князь Мотріко призначений амбасадором до Парижу.

● **В комуністичному північному В'єтнамі** заплановано зорганізування сільсько-господарських колективних господарств. Організаторами цих колгоспів будуть совєтські фахівці.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St, Jersey City, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3 1917. — authorized July 31, 1918

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢. Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Демократична конвенція

У понеділок, 11-го липня, почалася в Лос Анджелесі передвиборча конвенція Демократичної партії, що має два головні завдання: вибрати свого кандидата на мешканця і володаря Білого Дому на наступні чотири роки і встановити політичну програму, під прапором якої кандидат цієї партії мав би дістатися до Білого Дому і опісля її здійснювати. Через два тижні після того зберуться в тих самих цілях делегати Республіканської партії на свою конвенцію в Шикаґо. Тож, пишучи про демократичну конвенцію, маємо на думці не так конвенцію Демократичної партії, як радше демократичні конвенції обидвох партій, Демократичної і Республіканської, бо для багатьох наших громадян вони можуть бути цікаві не тільки своїми вислідами, але й самі по собі.

Між нами мало хто мав чи може мати нагоду безпосередньо приглядатись таким конвенціям, не кажучи про активну участь в них. Правда, ми читаємо про них у пресі докладні звідомлення й коментарі, можемо оглядати їх на телевізії чи слухати в радіо. Але все це — тільки фрагменти, що їх уже фантазія кожного з нас може лучити в цілість.

З практики знаємо, що велика частина наших громадян, які виросли й виховалися в Европі, в інших суспільно - політичних системах, ставляться до таких конвенцій досить критично. Та й не тільки вони. Професор Кларенс Меннінґ, один з найкращих знавців американської системи, у своїй статті в нашому англомовному „Українському Тижневику" з нагоди попередніх партійних конвенцій назвав їх у доброзичливому розумінні „напівцирком і напівбожевільнею". Неймовірний рух і галас, маса пропаґандивної літератури, подивуґідна помисловість в намаганні здобути увагу, і все це в обставинах повної свободи — перетворює таку конвенцію справді у „найвеличніше видовище на землі", як тут часто називають цирк.

Але, коли приглянутись уважніше тому видовищу, коли завдати собі труду і спробувати його об'єктивно проаналізувати, то ми з переконанням і чистим сумлінням зможемо сказати, що ці демократичні конвенції є справді найвеличнішим виявом демократії на землі, з усіма її світлами й тінями, притаманними співжиттю між людьми, але може й саме тому найбільш досконалої і найбільш заавансованої системи, яку досі люди могли винайти і встановити. „Цирк" бо є тут тільки до деякої міри зовнішньою формою, і навіть не формою, а — „запахом", за яким відчувається, з одного боку, клясично демократичне змагання за першенство між індивідуальностями і групами, а з другого — величезні зусилля збагнути й оформити в програму бажання народу. За всім тим „цирком" проходить найсерйозніший процес творення „уряду народу, через нарід і для народу". І коли хто має які застереження проти іноді справді наче „циркової" форми таких конвенцій, то вважатиме її за своєрідну ласку, якщо подумає, яке тверде „чистилище" переходять на такій конвенції кандидати на виборних слуг народу і концепції, що мають стати для них провідними маяками.

На телевізійному показі метушні безпосередньо перед теперішньою конвенцією Демократичної партії можна було побачити типового „ковбоя", який, іґноруючи все, що діялося довкола нього в залюднених конвенційних залях, сидів і виспівував своєрідний „гимн" на честь одного з кандидатів. Приглядаючись цьому, приходило на думку, що й ціла конвенція з усіма її світлами і тінями є також своєрідною піснею слави для демократії.

Атака Москви на Італію

Упродовж двох тижнів тривають в Італії зорганізовані комуністичною партією демонстрації і заворушення, наслідком яких згинуло досі 7 осіб, а понад 500 цивільних людей і понад 200 поліцистів та вояків поранено. Особливого посилення набрали ці заворушення всередині минулого тижня, зокрема в Римі і в Реджджіо Емілія, де обстрілювана комуністами й обкидувана їхніми бомбами поліція була примушена встановити порядок з допомогою зброї. Щоб збільшити хаос у країні і спаралізувати її господарське життя, комуністи заініціювали ряд страйкових акцій в Римі та в інших містах. Усі ці демонстрації і страйки спрямовані нібито проти фашистської загрози, що нею мала б бути діяльність леґально існуючої неофашистської партії, яка виступає під назвою Італійський Соціяльний Рух. На ділі ж головна сила цієї найновішої „ударної акції" скерована на підірвання теперішнього протикомуністичного уряду Італії, очолюваного християнськими демократами, і на знищення впливів Заходу в тій розшарпуваній політичними конфліктами країні.

З цього погляду і, зокрема, беручи до уваги одночасні з цими заворушеннями відвідини Хрущова в Австрії і його „попередження", що з північної Італії може наступити американська ракетна атака на країни комуністичного бльоку і що це на практиці перекреслило б невтральність Австрії, — вибух „народного гніву" в Італії треба вважати дальшим етапом комуністичної підривно - під'їздової війни, що її виявами були заворушення в Південній Кореї, Туреччині і востаннє в Японії. Італійські події заінспіровані без сумніву Москвою для „акомпаніяменту" Хрущову в його погрозах і нападах на ЗДА та інші країни Заходу. З другого боку, вони йдуть по лінії букарештенської декларації 12 комуністичних партій з 27-го червня ц. р. про можливість застосування „немирних засобів" у досягненні цілей „соціялістичної революції" в країнах вільного світу.

Виступаючи в парляменті із засудженням комуністичних демонстрацій, страйків і заворушень, італійський прем'єр Фернандо Тамброні ствердив, що його уряд має докази на те, що всі ці підривні акції є частиною міжнародної комуністичної змови, спрямованої на державний переворот і на знищення демократичного ладу в Італії і в інших країнах світу. Одним із дальших доказів може бути й те, що безпосередньо перед започаткуванням „вибухів народного гніву" в Італії вишколений у Москві і беззастережно відданий їй провідник італійських комуністів Пальміро Толіятті відбув поїздку до Москви для узгіднення запляновано̄ї акції й одержання відповідних доручень.

Створюючи нове вогнище міжнародного неспокою, Москва вибрала для цієї мети Італію, як країну, в якій комуністична партія із двома мільйонами членів є однією з найсильніших партій і де комуністи контролюють майже ввесь професійний робітничий рух. Цей комуністичний потенціял в Італії дає Москві найбільше виглядів на успіх заінспірованої нею диверсії проти італійської демократії і проти пов'язаности Італії з Заходом, зокрема із ЗДА і з НАТО. Проте, як показують останні події, італійська демократія рішила твердо й непохитно боронитися проти тоталітарної загрози. Об'єднавши всі свої здорові національні сили, Італія має всі вигляди на те, щоб відбити цю чергову атаку Москви і навіть здобути перемогу над сконсиґнованими проти неї внутрішніми і зовнішніми загонами міжнародного комунізму.

I. Світ

ПОДІЇ В ЯПОНІЇ

I

Останні події в Японії притягають до себе світову увагу, і кожний пробує оцінювати їх по-своєму. Назагал були то демонстрації масового характеру, зорганізовані з певною ціллю, які спричинили відкликання візити Президента ЗДА до тієї країни.

Спробуємо у цій статті дати короткий огляд ситуації, що сприяла тим подіям.

Влітку 1932 р. авторові цих рядків, при черговій візиті до штабу 10-ої японської дивізії в Манджурії, де можна було дістати для часопису напівофіційні інформації про події в новостворюваній державі Манджу - Го, секретар відділу штабу п. Танака сказав:

— Полковник X, просив вас бути обов'язково завтра о 10 годині ранку. Буде дуже важлива інформація.

Але на другий день в штабі мені заявили:

— На жаль, все пішло не так, як очікувалось, жадної інформації не буде. Дуже жалкуємо, що спричинили вам турботи. До побачення!

Об 11:30 год. ранку до редакції прийшла телеграма аґенції Кокоцу такого змісту: „Сьогодні група молодих старшин японської армії вчинила напад на резиденцію прем'єр - міністра. Прем'єр залишився неушкоджений". Очевидно, в штабі мали мені предати інформацію про убивство прем'єра. Змовники настільки були певні в успіхові атентату, що навіть в далекій Манджурії певні військові кола знали про його підготову.

Така ситуація була в 1932 році. То був період терору, період підготови далекойдучих плянів супроти Китаю.

Молодий імператор Хірохіто, що зайняв престіл свого батька, який відійшов з огляду на хворобу, не мав ще авторитету й перебував під впливом князя Сайондзі, що очолював т. зв. Раду Генро. Але зі смертю князя Сайондзі ця рада скінчила своє існування, згідно з конституцією імператора Мейдзі (1889 року).

На пост прем'єра прийшов адмірал Сайто, який створив позапартійний кабінет. Здається, життя унормувалось. Манджу - Го, проти волі військовиків, головно полковників, почала скріплюватись у своїй незалежності. Однак у 1937 р. прийшов на прем'єрство князь Коноє, і почалася повна неґація старої політики. Розгорілась внутрішня боротьба за впливи.

В 1941 вибухла війна на Пасифіку, яка тривала до 15 серпня 1945 року, коли Японія здалася на ласку переможців. Військова окупація та адміністрація під керівництвом ген. МекАртура принесла країні колосальні зміни, які гостро відчуваються тепер і ще довго творитимуть підложжя для подій.

Реформи, проведені американцями при повній співпраці імператора Хірохіто, трон якого зберігся завдяки відповідній поставі командувача американських військ, принесли дуже широкі й позитивні наслідки, але рівночасно витворили в житті країни нові умовини. Високопатріотичний японський народ із сформованими на протязі двох тисячоріч звичаями та традиціями, з імператорами однієї династії, з державною релігією Шінто, побудованою на засадах шанування предків, в основному залишився вірний своїм традиціям. Але частина молоді від тих традицій відірвалась.

У 20-их роках цього сторіччя серед освічених кол Японії, зокрема вчительства, поширилися ідеї Заходу — соціялізму, а з ним і марксизму. Прийшли твори Толстого, Горького, Драйзера, Сінклера, Дюї та ін. В японському селі, яке з февдальних часів зберігає свій уклад клану, виростає покоління, яке хоче вирватися з того ґета, шукає свободи у місті, де ніхто не питає, хто з якої родини походить.

Швидкий розвиток промисловости витворив численну робітничу клясу, а освіта — своєрідну інтеліґенцію, яка прагнула дальших реформ. Японський уряд змушений був змінювати політичні умовини, поширювати виборчі права та ролю парляментарної системи. Рівночасно певна частина інтеліґенції підпала під впливи найбільш радикальних політичних течій.

Війна 1939 - 45 рр. стримала розвиток революційних процесів, загнала їх у підпілля. Розбурханий воєнною пропаґандою патріотизм охопив широкі маси японського народу. Японці, які не знали з своїй історії поразок, не знали, що таке бути в полоні, найвищим ідеалом вважали героїчну смерть за батьківщину — імператора. Отже, добровольців - камікадзе, готових кожної хвилини вмерти за батьківщину, не бракувало. Але з програною війною прийшло глибоке безвір'я, замість шінтоїзму з найвищим жерцем - імператором витворилася в душах молоді порожнеча.

Численні кадри освічених людей не могли дістати належної праці, навіть найліпші з них не завжди могли її мати, бо знайомство - рекомендації все ще є домінуючою силою в японському промислі, торгівлі, в державнім апараті. Ця трагедія молоді докладно була насвітлена в статті мол. Рокефеллера, який студіює тепер в Японії і живе разом з японськими студентами їх життям та інтересами.

Комуністична партія в Японії під час американської окупації не зазнала турбот і ще більше активізувала свою підривну діяльність. Тепер вона має два відлами: більший з них — протихрущовський, а другий, менший — ортодоксальний промосковський. Обидва вони мають великі впливи в студентських організаціях і в деяких робітничих юніях.

Проте, не тільки комуністи є спричинниками останніх подій в Японії. Глибоке розчарування молоді, відсутність добре зорганізованої поміркованої верстви, яка протиділяла б настроям, викликаним двома атомовими бомбами, що впали на Гірошіму і Нагасакі, приявність у країні американських військ, — все це болюче вдаряє на психіку японців.

Постійні погрози Москви, яка має свої ракетні бази на Курільських островах та на Сахаліні, захитують положення в Японії і забезпечують сприятливе підложжя для лівої пропаґанди. Значна частина японців боїться війни на своїй території, бо всі попередні війни, за виїмком часів февдалізму, відбувалися поза межами їх країни. Крім того у всіх демонстраціях молоді велику ролю грають гроші, що їх комуністи платять учасникам.

Під таким тиском легко викликати на вулиці десятки, а то й сотку тисяч людей, зокрема в Токіо з його майже 10 мільйонами населення. Але на довшу мету така ситуація не може існувати, і вже останні телеграми говорять, що все тяжче приходиться комуністам і лівим соціялістам збирати людей для протиурядових демонстрацій. А крім того, новий пакт з Америкою став уже дійсністю і анулювати його немає можливости.

В іншій статті обговоримо перспективи Японії та її ролю в азійській політиці і в обороні вільного світу, зокрема Азії.

Роман Шрамченко

ДУМКИ КОЛИШНЬОГО ПОВСТАНЦЯ

Вже кілька років у Польщі стало модним писати спомини, повісті та розвідки про „боротьбу польських збройних сил з українськими фашистськими бандами", або коротко — „бандеровцами".

Останніми часами ця мода прибрала особливо великих розмірів, зроджуючи щораз нових „майстрів пера", які в найбруднішій спосіб представляють геройські дії УПА й ОУН. До цього дійшла навіть державна виставка польського МВД — корпусу безпеки з нагоди його 15-ліття, де окрему увагу присвячено боротьбі українців проти большевицько - польських окупантів, яку, звичайно, представлено як середньовічне катування невинних поляків і миролюбних совєтських громадян. Щождо бійців і старшин УПА, то їх представлено, як маняків, ментально-хворих людей-кровожерів, які насолоджувалися людською кров'ю в обличчі горіючих польських осель.

З невеликої кількости літератури і деяких архівів УПА, що попали полякам в руки, спритно підтасовано ряд фальшивок, як „відозви" Проводу Організації Українських Націоналістів, підписані полк. А. Мельником, „накази" провідника ЗЧ ОУН Ст. Бандери і навіть „заклики" проф. Кубійовича до українського підпілля — немилосердно вирізувати польське населення.

У фіналі цієї моди відбувся в Перемишлі суд над колишнім командиром відділу УПА, майором І. Шпонтаком, який був розчислений на компромітацію української визвольної справи, а насамперед українських націоналістів. На тому „суді" представлено його як різуна жидів і поляків, палія і грабівника польських садиб.

Хто особисто знав командира Залізняка - Шпонтака, а передусім ті друзі з рядів УПА й ОУН, що перебували на теренах, на яких оперував його відділ, можуть ствердити, що ввесь „судовий процес" проти цієї людини високої інтеліґенції і моралі, хороброго вояка, соборника і державника був наскрізь фальшивий.

Не будемо тут вичисляти всього того, що робить українцям в Польщі „польська вулиця", яка, маючи силу і право, створює часто розпачливі обставини для виселених на „зємє одзискане" українських селян і робітників.

Однак, дивно, що польські шовіністи після 2-ої світової війни не навчилися нічого, а залишилися такими ж, як і були, з вузько - назадницькими ідеями, що вже віками точать польський державний організм. Використовуючи большевицьке наставлення до українського визвольного руху, ненавидячи все, що українське, вони не лише не змагають до того, щоб звести нарешті українсько-польські відносини до цивілізованої поміркованости й компромісу, а, навпаки, з кожним днем доливають до вогню оливи.

Чи не переконалися ще ці завзяті „заґлоби", що нас не приборкають палі, ланцюги, шибениці, берези картузькі, пацифікації, валення церков, нищення всього, що лише має слід самостійницьких ідей?

Ми не отара збунтованих хлопів, як твердять постійно польські „ідеологи", ми, як і поляки, люди, створені на образ і подобу Божу, з такими самими претенсіями до життя.

Ми перейшли тяжку школу протягом поколінь, і ми навчилися багато. Тож радимо щиро нашим сусідам зробити те саме.

Безвідповідальна писанина польських „пісажуф" в сучасній Польщі є свідомим підштовхуванням широких польських мас до давньої тези: бій русіна, бій хлопа! Ми не сумніваємося, що таку політику поблажливо схвалюють в Москві, бо ж йде тут про „банди бандеровцуф, фашистуф". Отже обидві сторони — Москва і Варшава — консеквентно „чистять" українське населення, рівночасно розпалюючи у молодої ґенерації ненависть проти самостійницького українського руху.

Чи ми маємо мовчки приглядатися цій пляновій акції? Чи гадають ті поляки, які цю акцію ведуть, що в нас немає архівів?

Чи думають польські „пісаже", що ми забули криваві купелі, які робили їхні „боґатерже" на Волині і Холмщині в 1943/44 роках? Чи думають, що можна забути повідрізувані груди українських жінок і порозбивані голови малих дітей на Білгорайщині, Грубешівщині, Любачівщині і т. д.?

Чи в 1946 році повирізуваних поголовно лемківських сіл?

Або порубаних на куски і вкинених до Сяну українських родин з Острова коло Перемишля?

Чи гадають вони, що ми не пишемо на ці теми через те, що не маємо що писати, що нема кому в нас цього зробити?

Нам соромно перед цивілізованим світом описувати ті середньовічні тортури, що їх переводили поляки над українцями. І то не лише під час останньої війни, а й раніше, багато раніше...

Нам не хотілося вірити в 1947/48 роках, що польські жовніри із реґулярної армії ґвалтували 12 - 14-літніх дівчат, а потім їх убивали.

Або ті ж самі жовніри в околицях північної Сокальщини — Угринові, зловили зв'язкового УПА сл. п. Степана Тимчука - Зеленого, тортуру-

(Закінчення на стор. 3-ій)

ГОЛОС ЧИТАЧА

З НАГОДИ ДЕСЯТИЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ФОНДУ

Отже — маємо загальний підсумок збірок УНФонду за 10 років — $970,035.22.

Автор статті у „Свободі" — „Десять літ Українського Народного Фонду" нарікає, що це — мало, що Фонд мав би зібрати за той час не мільйон, а два мільйони, як то калькулював Конґрес Американських Українців у Вашинґтоні в 1949 році, коли засновувано цей Фонд.

Одначе, мусимо собі сказати, що й зібрана сума — майже мільйон долярів — безперечно імпонує: коли й де на еміґрації (чи навіть в краю!) ми розпоряджали на політичну працю такою поважною сумою?..

Правда, сталося це протягом десяти років, але й тут була своя, так би мовити, „закономірність". Бо політична праця — інформація, пропаґанда — не відбувається в один день, „вибухово", але потребує поступовости й часу, особливо, коли йде про інформування чужини та надбання приятелів і прихильників.

Цим ми не хочемо сказати, що 100,000 на рік були для УККА, для нашої політичної акції, цілком вистачальні; але хочемо зазначити й підкреслити, що й ці 100,000 дали можливість провести велику політичну роботу.

Так, наприклад, Конґресовий Комітет мав можливість впродовж 10 років друкувати й розсилати чужим політикам та чужинецьким установам 3,000 примірників „Українського Квартальника" і 4,000 примірників „Українського Бюлетеню", англійською мовою).

Безперечно, це зробило свою роботу в розумінні ознайомлення великого числа видатніших представників політичного світу з українською справою. Але тепер мусить прийти друга фаза — фактичне й ближче і персональне знайомство та зносини з цими людьми — і це вимагатиме значно більших коштів.

Це все справа політики.

А українська культура?

Треба признати, що Конґресовий Комітет, з огляду на обмеженість засобів, цією ділянкою не міг зайнятися так, як того вона вимагає. Правда, Науковому Т-ву ім. Т. Шевченка, Вільній Академії Наук, Українському Університетові та іншим культурним установам уділялись певні дотації, але своїми розмірами вони були радше демонстрацією доброї волі, ніж дійсною допомогою. Та й справді, — ділянка української культури на еміґрації — це величезна галузь, а безперечний її зв'язок з українською політикою не підлягає сумніву. Наша наука, література, малярство, музика, спів — все це найбільше переконлива репрезентація України та її визвольних змагань — і на це все у нас мусять знайтись засоби!

Маємо в цій ділянці речі, які вимагають конечної і найскоршої допомоги — це справа Капелі Бандуристів, українського театру та влаштувань для наших архівів і мистецьких скарбів, що нищаться в тісноті, у вогких підвалах.

Повторюємо: на це, а також на уможливлення праці нашим письменникам, мистцям, потрібно річно ще бодай 100,000, також на видавництво найпотрібніших творів ще 50, а всього разом 250,000, які передбачав 4-ий Конґрес Американських Українців, що засновував УНФонд.

Нашим великим досягненням є те, що маємо Народний Фонд, маємо установу, що впродовж десятьох років довела свою життєздатність і величезне значення для українського національного життя. Маємо установу, що встановила контакт з широким українським громадянством, яке, також зі свого боку, знає вже дорогу до цієї своєї установи.

Український Народний Фонд — інституція доброї волі: вона нікого не силує і нікому не наказує, це інституція національної свідомости і національного сумління.

Але разом з тим це — інституція нашої національної гідности, нашої репрезентації і нашої моральної сили.

І над цим має призадуматися кожний з нас, хто уважає себе за українця, за члена нашої великої Нації...

В. Г.

Д-р Осип Берест

МІСТИЧНИЙ СВІТОГЛЯД І ПІДСВІДОМІСТЬ

(Доповідь, виголошена на науковій конференції Т-ва Українських Лікарів Америки і Канади в Торонто, 29-го травня ц. р.)

(1)

На велетенських просторах трьох континентів, починаючи від Аляски через північний Сибір, Скандинавію, Францію, Еспанію аж до Африки — відкрито на стінах скелястих печер малюнки первісної людини. Дослідження цих малюнків, що з них деякі є кольорові, — один з найбільших здобутків нашої доби. Прикметно, що всі ці малюнки-образи, вік яких налічують на десять, а то й більше тисяч років до Христа, мають той самий малярський стиль і той самий зміст. Звичайно ці малюнки зображують звірів, на яких печерна людина полювала: мамута, дикого коня, печерного лева, оленя — а сліди пострілів на тих малюнках розкривають, що з ними були пов'язані певні магічні ритуали, які мали служити ловецьким цілям.

Треба згадати хоч кілька більш знаних малюнків тієї передісторичної доби. Одним з них є образ бізона, відкритий у 1879-му р. в печері Альтаміра в північній Еспанії, що його довгий час уважали за фальсифікат. Знаним є малюнок з печери Коґуль в Еспанії, який зображує 9 жіночих постатей у довгих шатах, що ведуть танок довкруги голого чоловіка. На підставі антропологічних дослідів догадуються, що цей малюнок представляє певні ритуали, пов'язані із статевим життям первісної людини. Славнозвісний образ із печери Труа Фрерс (Франція) зображує перебраного в звірячу шкіру чарівника, зовсім подібного до пізнішого американського шамана - чарівника. Малюнок відкритий в 1940 році в печері Ляско у Франції зображує бізона, мертву людину і птаха. Можливо цей птах має представляти душу померлого, подібну до птаха, що його знаходимо в гробівцях єгипетських фараонів.

На трьох континентах, в той самий час, приблизно за 3,000 років до Христа, розвинулися культури старовинного світу: між Евфратом і Тигром — вавилонська; над Нілом — єгипетська; в середущій Америці — культура Мая. Ці культури, що виросли на чисто хліборобських підставах, виявляють під матеріяльним і духовим оглядом таку схожість, що дехто добачує для них одне спільне джерело походження в середущій Азії. Мітичний світогляд, що випливає із тісного пов'язання людини з природою, спільний духовій культурі цих народів. Віра в численних богів, небо і пекло, позагробове життя, добрих і злих духів, міти про створення світу, віра в залежність людини від явищ природи — становлять духовий зміст старовинного світу. На чолі почету всіх богів стоїть богиня мати - земля, богиня родючости, яка є носієм усього живого (Інін у Вавилоні, богиня кукурудзи в Мая). Сонце також почитано за Бога (Мардун у Вавилоні, богиня сонця Ра в Єгипті). Король інків був сином сонця, а його дружина виступала як донька бога - місяця.

Для оглядання неба споруджувано високі будівлі у вигляді пірамід, що служили не лише як астрономічні обсерваторії, але й як святині, а пізніше як гробниці для королів і жерців. Оглядання неба привело з часом через символізацію небесних тіл до розвитку астрології і таємної космічної філософії жерців. Символами добра і зла є світло і темрява, що як боги виступають у численних мітах. Культ змії спільний цим культурам. Сплетені в одно дві змії — знак бога здоров'я Нінґ-ін-ціда — стає символом медицини в старовинній Греції як знак Ескулапа. Цей знак залишився як лікарський символ по нинішні часи.

У вияснюванні жерцями снів та в лікуванні сном у єгипетських святинях знаходимо перші початки психоаналізи та психотерапії. На полі матеріяльної культури знаходимо серед тих народів старовинного світу таку велику схожість (піраміди, святині, скульптури, образи та ін.), що деякі дослідники добачають причину цього в культурних взаєминах між тими народами. Але чи міг бути культурний зв'язок поміж старовинним Єгиптом, Вавилоном і середущою Америкою 3,000 років до Христа? На це не маємо ніяких доказів.

Магічно - мітичний світ чарів, пересудів і забобонів, демонів і чарівників, сирен і чарівниць заповнює світогляд античних греків і римлян. Кровожадними вампірами виступають лямії і мормолики, а Ґорґо, Стено, Медуза являються жахливими крилатими з'явами із зміями на голові та довкруги тіла. Душі померлих сходять у підземелля в Гадес, але душі вбивців і самогубців можуть чинити людям шкоду на цьому світі. Гакате — богиня місяця, стоїть в тісному зв'язку з богами підземного світу. Сирени можуть діяти різного роду чари. Кірке і Медея — це також постаті античної мітології. Усім цим зачарованим світом керують маги, халдейці і жерці богині Ізис, що виступали як посередники поміж людьми і неземним світом. В руїнах святині Епідаврос на Пельопонесі, де жерці лікували хворих сном, знайдено 70 таблиць з подякою богам за чудесне одужання. Є там також подяка одної жінки, що завагітніла після того, як їй у святині приснився сон, що вона спала з богом. Ми вже згадували, що лікування сном в давнину відповідає модерному лікуванню за допомогою гіпнози.

Три напрямки позначають світогляд середньовіччя: астрологія, альхемія та магія. Плянети — символи надприродних сил. Вони вже під час народження людини визначають її долю і керують усім її життям. Також медицина в тому часі стоїть під знаком астрології. Лікарі - астрологи ставлять діягнози і лікують згідно з астрологічними засадами. Кожний орган людського тіла стоїть під знаком певної плянети. Ця так звана астрологічна або магічна анатомія була вже знана в старовинному Мехіку. Психоаналізу астрології знаходимо в праці Юнґа п. з. „Синхронізація як принцип причинової взаємозалежности". Віру в зорі зараховує Юнґ до архетипів збірної (колективної) підсвідомости.

Степан Куропась

ШИКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

„Клюб Львовян" повстав у нас з волі народу. Досі в Шикаґо і Америці повставали клюби чи комітети односельчан, а оце перший раз, і то в Шикаґо, повстав клюб одноміщан чи міщухів. Зборами 21-го травня, на яких було 24 особи, переводив інж. Гловяк. Збори одобрили правильник, намітили плян праці. Весела програма, торти, чай, мартель доповнили цей веселий вечір, який був доказом, що не лише поляки мають „львовські дзєці", що виграли облогу Львова, але й українці їх мають. Львовяни є гонорові люди, як висловився один присутній, готові до жертв, тому справа вкладки, над якою довше дебатовано, не грає ролі. Люди родом з Левандівки, Персенківки, Замарстинова і інших передмість Львова, що були на зборах, є добре зіграна громада, знана собі ще з краю, яка дає запоруку, що клюб не буде мертвим. На голову клюбу обрано Романа Яценкова, а на секретаря пані Каштанюк.

Зустріч преси з громадянством була 22 травня. Зустріч відбулася по всім правилам. Була гостина холодними і горячими напоями, були торти і морозиво. В поважній частині зустрічі виступали поети, письменники, і люди пера та сцени. Кожний вечір розваговий, тоді має успіх, коли є людина, що ним вміє вести. Ствердити треба, що ред. М. Семчишин з „Українського Життя" місцевої газети, що влаштовувала стрічу, був таким добрим товстмайстром, який умів і людей розвеселити і себе на дусі піднести. Бо справа серйозна. Маємо тижневик, який бореться з недостатками, як і взаґалі вся преса включно до союзової. Навіть канадійське „Вільне Слово", що виглядом і змістом стверджує „проспеpіти", чи має грошей до дальшого розгону. Щойно вернувся я з Торонта, і так мені розказували. Залежить теж від читачів, симпатиків, а що найважливіше фанатиків. „Вільне Слово„ таких фанатиків має, має їх і „Українське Життя". Таке враження виніс я зі стрічі одної гарної неділі в Соборі св. Володимира. Присутніх 150 людей не можуть нарікати, що за півтора доляра не забавились. Незрівняна є Емілія Кулик, що без сцени не може жити зі своїм монологом, пані Ганна Черінь, п. Галушка, а вкінці уривок зі „Запорожця за Дунаєм" в американській обрібці і виконанню пані Цепинської і Наконечного створили такий гарний театр, що публіка мала чим любуватися. В ролі Карася — Наконечний, який занедужав в дорозі і ледви „старим Фордом" дібрався до дому, не видержав і на дальші співучі дорікання Одарки зійшов зі сцени, махнув рукою і заспівав „О шат ап". Це американське закінчення свідчить про те, що навіть Карась американізується.

Юрій Кістяковський дорадник президента в наукових справах, був в Шикаґо 20 травня „гоноріс кавза". Шикаґовська секція Американського Хемічного Т-ва наділила його в цей день нагородою Виларда Гібса, що її встановив Вілям Конверсе 49 літ тому. І так 49-а з черги нагорока була передана науковцеві українського роду, в льокалю „форнічер Клюб оф Америка" на Лейк Шор драйв. З цієї нагоди писали американські газети, що Кістяковський роджений в Києві, в Росії. Звичайна це американська непоправність, яка свідчить, що американці не знають ні історії ні географії. Американська преса бачить, малі племена—народи в Азії, Африці, тому не бачить чи не хоче бачити України, яка не є малою, а великою 45-мільйоновою державою. Тому нотатки Юрія Барановського в Дейлі Таймс, де він дав лекцію географії американцям була потрібна і на часі.

Католицька Громада в Гемонді, в осідку якої є 452-ий відділ УНСоюзу, існує всього два роки. Має провізоричну церкву і дім парохіяльний, але й ті були обтяжені гіпотекою. В неділю 1 травня відбулося там Спільне Свячене і акт спалення морґеджу. Як це сталося, що за два роки мала громада купила дім і церкву, спалила морґедж, купила церковне устаткування й інші треби. Звичайно люди, що є неоціненим капіталом доконали цього. Їх жертвенність виставила собі гарне свідоцтво. Але чому не було там цього дотепер? Не було проводу, щоб перевести організацію. В Гемонді існує теж православна церква, є теж величавий Дім св. Михайла. Український Гемонд свідчить, що духовний провід має більше сприту і ініціятиви як світський. Парахом Гемонду є уродженець Америки о. Вівчарівський. В суботу і неділю 11-12 червня була там парада, на яку приїхали навіть гості з Шикаґо між іншим „Голі Нейм Сосайті" в комплеті зі своїм президентом голов. конр. УНСоюзу Петром Пуцилом, з парохії пресв. Богородиці. Отець Вівчарівський відзначив в той день 20-ліття священства.

Український Золотий Хрест має в цьому новому році зовсім нову Управу. Зміна вийшла йому на добре, бо нові люди — нові плянив і праці. Звичайно, не можна від наших організацций сподіватися забагато. Америка виросла з мільйонів різних національностей. Треба оправдати своє існування. УЗХ має програму, вигляди і пляни праці. Його харитативна діяльність вимагає імпрез, без яких нема з чого бути добродієм. На останній імпрезі УЗХреста, що відбулася в Українській Бесіді, було мило посидіти, розвеселитися і запізнатися з людьми. В атмосфері спокійного чайного вечора виступали промовці, концертанти, піяністи і фейлетоністи. Терцет Клюковських, Норберт Рибак і панна Каштанюк, яка щойно приїхала з Польщі, були тими, які додали імпрезі вартости. Звичайно, що й урядники УЗХ предс. п-ні Урбан, секретарки п-ні Рибак імпрезові реф. — пані Особа і Бережан дбали про те, щоб діло йшло.

Мотелі у Висконсині Делс є тепер не лише мрією, але важним чинником в життю шикаґовських українців. Окремо, або наспілку купують наші люди мотелі в тій гарній вакаційній околиці Висконсину. Гарний почин, з праці рук ще ніхко не доробився, треба промишляти. Але в купні тих мотелів і інших бизнесових підприємств треба мати крім влізливих посередників ще й фахову пораду. Бо треба мати на увазі, що стейт Висконсин зимний, всього 3 місяці гарячого літа отже сезон короткий. От цього року навіть червень не дописав, дощі й зимно. Три місяці бизнесу, щоб заплатити за 9 нечинних. Треба мати рахунок. Треба радитися наших людей в Лейк Джордж в стейті Ню Йорку. І там така сама гарячка з готелями як і у Висконсині Делс. І там сніги і морози зимою, але більшість з них відкрита рік а у Висконсин Делс більшість по Лейбор Дей кінчає сезон.

Вогонь знищив дощенту кругольню т. зв. Стретфорд Бовлінг на Сентрал і Велингтон, власниками якої були союзовці, браття Оленці і панове Подкий та Куньо. Шкоду обчисляють на 140 тисяч дол. Ніхто не знає причини наглої пожежі, є різні здогади, що наслідок конкуренції.

„Дейлі Діфендер", щоденник, що має 300.000 тиражу і є призначений для читачів неґрів, приніс інтересний репортаж із світлинами про Україну і її спортовців. В числі з 13-го червня спортовий редактор Тат Піко широко коментує осяги українських спортовців. Чим більше за нас пишуть, тим краще.

Перші дані перепису населення сповіщають, що місто Шикаґо стратило за останніх 10 літ 150 тисяч населення. Зате навіть Кук, до якого належить Шикаґо, зріс на півмільйона душ. Значить, мандрівка з міст на села і містечка триває. Стара українська еміграція, як що ще не вимерла, поголовно вимандрувала з Шикаґо на села, хутори і передмістя. Про це свідчать наші імпрези і церкви. Їх місце зайняли новоприбулі, але й ті зачинають мандрівку на захід до Ельгист, Лейквуд, Ломбард і Палатайн. Деякі забрили аж до Медайна і Бефінтон, де побудували 50-тисячні віллі.

Шикаґовська Хроніка тим разом коротка, великі балі чи стрічі, то це не новина, коли з них ні громаді ні Україні користи не було. Не було мене 3 тижні в місті. Про те, це був, напишу окремо.

Концерт учнів школи Вадима Кіпи

26 червня в великій залі Народного Дому в Ню Йорку відбувся щорічний шкільний концерт студентів відомої музичної школи Вадима Кіпи.

Школа Вадима Кіпи вже завоювала собі поважне ім'я в колах нашого громадянства, зокрема в Ню Йорку.

Обставини мого життя протягом останніх трьох-чотирьох років так склалися, що я з різних причин не мав змоги бути систематично присутнім на учнівських концертах цієї школи, і тому мені досить важко порівняти наслідки праці у минулих роках з сьогоднішнім досягом окремих студентів і всієї школи в цілому. Але кидається в вічі, що з природнім фізичним ростом молодь виросла також і духово.

Більшість із тих, які я колись бачив майже дітьми, сьогодні вже юнаки покінчили гайскули і вчаться в університетах на лікарських, архитектурних, інженерних і інших факультетах. Це звучить трохи парадоксально! Але що робити?

В умовах жорстокої конкуренції між робітниками мистецтв в Ню Йорку залишати собі лише музику як фах — це трохи небезпечно.

Тепер проф. Кіпа невтомно з невичерпною енергією виховує молодь, прищеплюючи їй музичну культуру, розвиваючи і поглиблюючи її музичний стан, не дивлячись на те, що в майбутньому може і не всім пощастить утримати в Америці музику як фах, як джерело до існування.

Говорячи конкретно про рецензований концерт, передусім треба звернути пильну увагу на програму, бо в ній завжди відзеркалюється музично-культурний рівень даної школи. Репертуар концерту був різноманітний, цікавий і з педагогічного боку серйозно продуманий. Програма охоплювала 24 різних по стилю питомової ваги, композиторів: (за абеткою) Альбеніса, І. С. Баха, Бетговина, Бартока, Богданова, Ґріґа, Гайдна, Дебюссі, Кулява, Ліста, Лядова, Моцарта, Мендельзона, Пуленка, Прокоф'єва, Рахманіна, Дефалья, Шумана, Шуберта, Шопена, Шостаковича, Шутя, а також самого Кіпи, який показав — себе в двох творах: в драматичному настройовому „Ламенті" і в ефектовному „гальопі".

Отже, як бачимо, світові композитори, різних національностей стилів і напрямків, показані в концерті досить широко, а все ж таки хотілось би чути більше творів українських композиторів. Брали участь в концерті слідіючі, за порядком програми, студенти: В. Корецька, Г. Кейс, Л. Лавриненко, В. Малоков, В. Роговський, Р. Маринович, С. Ворох, Г. Савицький, Т. Корецький, Т. Кейс, Т. Шох, Л. Малокова, А. Березовський, Р. Кейс, Л. Ворох, Х. Юськів, І. Кіпа, Б. Ворох, З. Ворох, М. Домарецький, Н. Слюсар, Е. Квядос, А. Савицька, Л. Побігушка, і А. Кіпи. Всі вони показали добру, а дехто навіть дуже добру, підготовку в році. Щоправда, через хвилювання і втрату контролі над собою, часом, може і не все, і не у всіх прозвучало так, як того хотів і вчив п. Кіпа. Та проти цієї молодечої „хвороби", під час прилюдних виступів нічого не вдієш. Вона є цілком природна і, нажаль, незапобіжна. У цих випадках не слід забувати, що виступає молодь.

Деякі серед наших професорів оцінюють чужих учнів не зовсім об'єктивно, а з власних позицій, забуваючи при цьому, що кожен учень потребує індивідуального до нього підходу, а до того ж кожен вчитель має свою власну методу навчання. Всі вчителі вчать у згоді зі своїми поглядами і мають добрі наслідки своєї праці. Звичайно, який не був би запроваджений метод навчання, завжди вирішує справу рівень, обдарованість і працездатність учня.

На концерті проф. Кіпа показав свою школу з найкращого боку. Щоб не робити цей допис занадто довгим, я свідомо опускаю перелік того, які саме твори виконував той чи інший учень. Вище я вже в загальному торкався цього, а докладні зауваження стосуються самого п. Кіпи, який є безперечно раніше і краще, ніж будь-хто інший, чув всі недоліки і недотягнення, і в свій час на лекціях мабуть, не раз виправляв їх, працюючи з учнями.. Грали всі учні, звичайно, згідно з висоти своєї стелі, — добре і дуже добре. Ніхто не грав погано, або трагічно зупинившись з плачем залишив сцену, як це іноді траплялося в інших школах. Закінчуючи не можу не відмітити Емму Гвядос, цю майбутню заступницю Рамфель, яка закінчила школу, і яка технічно бездоганно виконала перша частина „ц-мольної сонати" Моцарта і рахманівського „Полішинеля", Анну Савицьку, що дуже добре виконала „Мрії" Дебюссі і одну із славетних транскрипцій Ліста- Шубертівської теми. „Авфельгальт", Лесю Побігушку, що прегарно виконала дві частини „концерту Ґріґа", в якому партію оркестри виконав на другому фортепіяні Вадим Кіпа.

Докінчив концерт Кіпа — молодший — Альберт. Він продумано, по-мистецьки виконав дві мазурки і Баляду оп. 23 Шопена.

В цілому концерт пройшов з великим успіхом. Він зробив на численну авдиторію добре враження і показав, що коли учні працюють, то наслідки не примушують довго чекати себе, і що основний фундамент в музичній школі Вадима Кіпи стоїть на високому рівні.

Микола Фоменко

ДУМКИ КОЛИШНЬОГО ПОВСТАНЦЯ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

вали його, а потім, не можучи здобути від нього бажаних інформацій, поклали під лісом на землі і вбили крізь його живіт гострий кіл. Зелений помер в неймовірних муках, але не зрадив криївок УПА.

Чи можемо ми забути, як в тій же Сокальщині, в містечку Варяж, кати з так званого УБ (Уржонд Безпєченьства), разом із жовнірами Армії Людової і місцевими цивільними поляками, різали пилами ранених упівців?

Чи може ті польські „лісаже" гадають, що ми не маємо прізвищ, і навіть адрес декого з тих кровопивців?

Прийде час, коли український нарід запитає всяких полковників Жілярських, поручників з УБ Бельських і інших, які пишуть тепер спомини про свої „подвиги", що вони зробили із сотками синів та дочок України.

Якщо ми, українці, зводили криваві бої в лісах, то в своїх лісах, на своїй землі! Ми не йшли десь під Варшаву, а стояли на своїй землі і боронили автохтонів тієї землі, яку поляки довгими роками скроплювали українською кров'ю.

Сьогодні ми не маємо можливости писати в Україні про злочини поляків, доконані над українськими повстанцями і українським населенням, а на еміграції не хочемо розворушувати цього питання. Однак, коли антиук раїнська акція в Польщі розпаношуватиметься й далі, то ми будемо змушені заговорити тут, за кордоном.

У свідомості, що всяка колотнеча антикомуністичних еміграцій йде по лінії Кремлю, ми не хочемо допустити до розгардіяшу і боротьби тут з поляками, з-поміж яких нині багато з таких, що думають цілком тверезими категоріями щодо українсько-польських відносин і укладу майбутніх сил в Східній Европі.

Канадійський уряд видав зарядження припинити нелеґальну імігpацію китайців

Оттава. — Міністер справедливости Е. Дейкіл Фултон виявив, що королівській канадійській поліції при допомозі китайської поліції в англійській колонії Гонг Конг вдалося викрити шайку, яка займається нелеґальною еміграцією китайців до Канади. Міністер Фултон сказав, що вже внесено скарги проти членів цього „синдикату, але ще треба довшого часу, щоб розплутати всі нитки тієї контрабандної сітки в Гонг Конг і Канаді. Сліди контрабандистів знайдено в Торонті, Едмонтоні і Ванкувері. Згідно з канадійським іміграційним законом мали право на в'їзд до Канади найближчі члени родини тих канадійців, які є вже в Канаді: діти, старші батьки, чоловік або жінка. Гадають, що від 1926-го року між 25,000 китайських імігрантів аж 11,000 прибули до Канади незаконним способом із фальшивими документами.

Провідник соціялістів Норман Томас про демократичну виборчу плятформу

Ню Йорк. — Провідник американських соціялістів Норман Томас, який кілька разів кандидував на президента від соціялістичної партії, заявив на пресовій конференції, що цього року його партія не ставить свого власного кандидата на президента, але письменно представить свої зауваження щодо виборчих плятформ обидвох великих американських партій. Томас вже вислав окремого листа до голови комісії, яка займається виборчою демократичною плятформою, конґресмена Честера Бовлса, і в тому листі стверджує, що головним завданням демократів повинна бути оборона громадських прав. Томас закликає демократів вставити до своєї плятформи такі пункти: 1. Повну гарантію про запевнення всім американським громадянам права голосування. Томас пропонує, щоб стейтам визначувати стільки конґресменів в Палаті Репрезентантів, скільки громадян користає з виборчого права, а не на основі пропорційного відношення між числом населення в окремих стейтах. 2. Федеральний уряд повинен дістати повновласть діяти в тому напрямі, щоб не тільки всі громадяни могли голосувати, але і щоб не було расових упереджень при прийманні на працю та при навчанні дітей в школах. 3. В справі закордонної політики Томас рекомендує загальне роззброєння під доглядом Об'єднаних Націй, які повинні не допустити до вибуху нової війни.

Торґовельна Палата проти всіх проєктів про лікарську допомогу старшим

Вашингтон. — Торговельна Палата ЗДА виступила проти всіх законопроєктів, які находяться в Сенатській Фінансовій Комісії, про лікарську допомогу старшим особам. В цій комісії є той законопроєкт, який вже ухвалила Палата Репрезентантів, і який не задоволив інших законодавців, бо вони зголосили свої власні проєкти, в яких хотіли б поширити законопроєкт Палати. Торговельна Палата переслала сенатській комісії окремий меморандум, в якому стверджує, що в принятому Палатою законопроєкті не визначено, скільки на лікування старших осіб мала б видавати держава, а скільки окремі стейти. Торговельна Палата звертає увагу на те, що з того проєкту не можна знати, чи окремі стейти схочуть користати з ухваленого Палатою Репрезентантів законопроєкту. Численні сенатори плянують змінити проєкт Палати Репрезентантів в тому дусі, щоб лікарська допомога старшим відбувалася в рямках соціяльного забезпечення.

● Комуністичний режим у Чехословаччині почав частинну децентралізацію усього адміністраційного державного апарату, спрямовану буцімто для покращання умов економічного розвитку і для поширення відповідальности місцевих чинників.

● В Австралії занотовано перший випадок викрадення дитини з вимогою викупу. Жертвою викрадення став 8-літній Грем Фредерік Гілтон Торн, син родини Торнів у Сіднеї, яка останнім часом виграла на льотерії 100,000 фунтів стерлінґів, або яких 224,000 долярів. Спричинники викрадення вимагають 25,000 фунтів стерлінґів викупу. Викрадено хлопця, як він ішов до школи.

Ділимося
з Українським Громадянством сумною вісткою,
що дня 8-го липня 1960 р. помер в Йонкерсі, Н. Й.,
після довгої і важкої недуги,
на 44-му році життя,

бл. п. Степан ГЕЛЬ

член ОУН,
голова 11-го Відділу ООЧСУ, член Управи Комітету Дому СУМА, член СУМА і член 2-го Відділу Організації Оборони Лемківщини в Йонкерсі.

Покійний народився 7-го серпня 1916 р., в селі Добрусин, повіт Жовква, Західня Україна.

До Америки прибув 1949 р. Полишив у великому смутку дружину Ольгу, доньку Любу, сина Мирослава і дальшу Родину в Краю.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

ОУН,
11-ий ВІДДІЛ ООЧСУ,
ОСЕРЕДОК СУМА,
ТОВАРИСТВО б. ВОЯКІВ УПА,
2-ий ВІДДІЛ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЛЕМКІВЩИНИ
І КОМІТЕТ ДОМУ СУМА.

З життя Наукового Товариства ім. Шевченка в ЗДА

Вшанування пам'яті М. Кропивницького

50-ліття смерти Марка Лукича Кропивницького, визначного українського драматурга, великого автора і режисера, батька українського національного театру відзначило Наукове Товариство ім. Шевченка Науковою Конференцією, що відбулася 23 квітня ц. р. в залі НТШ в Ню Йорку.

Конференцію проводив проф. д-р В. Стецюк, який, підносячи у вступному слові заслуги Кропивницького для українського театру, опрокинув твердження, наче б Кропивницький працював та писав під впливом Пушкіна чи Лермонтова, як це твердять совєтські театрознавці. Проф. Стецюк зазначив, що вшановуючи 50-ліття смерти Кропивницького, ми бажаємо відмітити його великі заслуги для українського театру і української сцени.

З черги дир. Йосиф Гіряяк говорив про Кропивницького як автора і режисера. Кропивницький був безприкладним в історії театру — феноменом: він написав понад 40 драм і комедій, був першим в історії нашого театру професійним режисером, був досконалим актором, співаком, композитором та визначним педагогом, що виховав цілий ряд відомих акторів української сцени. Як режисер та художник-директор, він виказав глибоке знання історії нашого народу, його побуту та звичаїв; в його виставах вперше з'явилися в сценічному оформленні українські красвиди, які відбивали справжню нашу природу та відтворювали дійсне життя нашого народу.

Від перших спроб в аматорському гуртку в Бобринці, в якому грали теж Іван Тобилевич, Голубовський, Жулінський, Корнієнко і ін., Кропивницький перейшов до Одеси (1871), де його виступ в ролі Стецька („Сватання на Гончарівці") остаточно вирішив його судьбу. Кропивницький грав з почуттям міри й такту, невимушено та безпосередньо, створюючи ілюзію життєвої правди на сцені. Теж в ролі Макогоненка („Наталка Полтавка") дав він „людину з народу, зі своїм гумором, самобутністю та здоровим життєвим досвідом". Акторську майстерність виказав Кропивницький у 70ролях українського репертуару, а російською мовою він грав у 63 ролях.

І ще на іншому відтинку свого незрівнаного акторського таланту дав себе пізнати Марко Кропивницький: у художньому читанні. Читаючи поезії Шевченка чи байки Глібова, він захоплював слухачів природністю читання, м'ягкістю та музикальністю свойого голосу, емоціональною схвильованістю, барвистістю дикції та художньою культурою.

Як режисер Кропивницький впровадив в практику професійного українського театру принципи режисерського мистецтва, як мистецтва самостійного і серйозного. Він дав українському театрові властиве розуміння життя творчого ансамблю, дав клясичні зразки глибокої, всебічної аналізи образів п'єси та створив новий підхід до ролі й характеру декоративного оформлення вистави. І це принесло йому признання навіть російських театрознавців та критиків як Синельнікова, Суворіна і ін.

Проф. д-р Г. Лужницький говорив про Кропивницького як драматурга. Зазначуючи на вступі своєї доповіді, що епоха т. зв. побутового театру (1881-1917) викликувала найбільш суперечні оцінки критиків, з яких одні захоплювалися тією епохою, а другі твердили, що той період — це занепад українського театрального мистецтва взагалі — прелеґент проаналізував в своїй доповіді ці твердження та дав їм належну оцінку. На тлі історії цієї епохи українського театру він представив і саму постать Марка Кропивницького. На його думку Кропивницький був справжнім відновителем забутої тоді епохи українського дохристиянського театру, і в тому є величезна його заслуга. З черги прелеґент звернув увагу, що основним недоліком обох таборів критиків, про яких вище згадано, є те, що театральне мистецтво не можна розглядати тільки під кутом „невсипущої праці для народу" чи як „ворушила українського руху" або приймати, що драматична література розцвітала тільки „під подихом думки про народолюбство". Також щодо закиду критиків, які „етнографізм" побутового театру називали „буржуйним народолюбством", „сірою прозою життя" та твердили, що автори провадили на сцені лише культ „вареників та горілки" — прелеґент зазначив, що це не було конкретне для тієї епохи. Таке „звиродніння" стрічаємо в історіях і інших театрів світу; це ділось теж у Франції після Молієрівського періоду чи в кінцевих добах клясицизму.

Згадуючи про тодішню українську критику, яка гостро поставилася до появи драм Кропивницького, прелеґент навів критичні думки І. Франка, В. Коцовського та літературознавця Комара. Франко захоплювався народною мовою Кропивницького — „такою чистою, блискучою всіма блисками поезії і гумору", зате не погоджувався з будовою самих драм Кропивницького. В. Коцовський зазначив, що Кропивницький „гонячи за ефектами на сцені надавав своїм героям і героїням такі прикмети, які в життю не появлялися", а літературознавець Комар писав про п'єсу „Пошились в дурні", що „фабула п'єси грубо роблена ... в цілій п'єсі нема ні одного живого образу".

Та драми Кропивницького, мимо своїх недоліків, закріпилися на сторінках історії українського театру і посьогодні йдуть на українській сцені. Завдячують вони це реалізмові, з яким вони відтворюють дійсне життя на сцені. Крім того Кропивницький ішов слідами Квітки-Основяненка, що на десяток років перед Жорж Санд та Авербахом впровадив постать селянина у світову літературу. Він описав красу селянського побуту, що є наявним свідоцтвом великої старовинної української культури, та народну творчість, цей „величавий пам'ятник на могилі історичного минулого України". Він став справжнім відновителем старовинного українського театру, і в тому його найбільша заслуга.

Третю з черги доповідь професора В. Гаєвського, що живе в Лос Анджелес в Каліфорнії і не міг особисто взяти участи в цій Конференції, відчитав інж. Р. Кобринський. Доповідь проф. Гаєвського торкалася діяльности Кропивницького у 80-их роках минулого сторіччя, в часах найбільшого розквіту його драматичної та сценічної творчости. На початку доповіді автор опрокинув твердження совєтських театрознавців відносно творчости Кропивницького. Він збиває їх думку, наче б російська театральна культура мала вплив на творчість та працю Кропивницького. Він ствердив також, що Майнінґенський театр теж не мав впливу на театральну практику Кропивницького. Головним чином у творчості Кропивницького були народні традиції, фолкльорне багацтво народу та зв'язки із народнім життям і буттям.

Коли у 1881 р. дозволено на українські вистави, Кропивницький зорганізував в жовтні 1882 професійну трупу, до якої ввійшли М. Садовський, М. Заньковецька, О. Маркова, О. Вірина, К. Стоян, А. Максимович, І. Загорський, а в 1883 — П. Саксаганський, М. Садовська-Барілотті, І. Карпенко-Карий, Г. Затиркевич-Карпинська. Театр давав вистави в Києві, Чернігові, Харкові, Одесі та Полтаві, а за вимогою влади грав і російські п'єси.

Складні елементи вистави зливалися в Кропивницького в одну художню цілість; слово, рух, інтонація, міміка — все було згармонізоване та підкорене основній думці режисера, що при режисерованні п'єси головну вагу клав на міцний, творчий ансамбль.

1882-83 роки були продуктивними роками в житті Кропивницького. Він написав тоді „Доки сонце зійде", „Глитай", „По ревізії" та „Лихо не кожному лихо", а його театр об'їхав більші міста України. В 1885 р. трупа поділилася на два окремі ансамблі: М. Старицького та М. Кропивницького; у останнього залишилися Садовський, Саксаганський, Заньковецька та Затиркевич - Карпинська. В 1886 р. Кропивницький грав в трупі Старицького. В роках 1886-88 дав він вистави в Петербурзі, а в 1890 р. в більших містах на Кавказі.

Цим незвичайно вдалим вечором Наукове Товариство ім. Шевченка вшанувало пам'ять цього визначного драматурга і актора, який своєю всебічною творчістю поклав основи для розвитку українського театру.

Р. Кобринський

● **У Москві відкрито** дня 6 липня ц. р. виставку малярської творчости 25 сучасних американських мистців - малярів. Відбувається виставка в Домі Дружби з чужоземними націями й охоплює 56 образів і графічних праць.

● **Південнокорейський уряд** відкинув пропозицію створення спільної корейсько-американської економічної ради, що її завданням мало б бути випрацювання державного бюджету Південної Кореї. Деякі із міністрів виступили із закидом, що цього роду участь американських економістів у складанні корейського бюджету, була б втручанням у внутрішні справи Південної Кореї.

● **Адлей Е. Стівенсон** заявив, що його співробітники запевняють його, що він переможе на номінаційній конвенції вже в третьому голосуванні.

ХВИЛЯ ВТІКАЧІВ ЗАЛИШАЄ КОНҐО

Бельгійські втікачі виходять з річного порому в Браццавіль, на границі між Республікою Конґо і французьким Конґо після втечі з Леопольдвіль перед терором збунтованих конґійських вояків.

Повстанська боротьба в Тибеті продовжується

Катманду, Непаль. — Після чотирьох тижнів затяжних боїв комунокитайським військам повелося здобути знову контролю над важливим комунікаційним вузлом Шекар Дзон, що був захоплений тибетськими повстанцями і вдержуваний ними проти великої переваги комунокитайських військ. Перемогли комунокитайці повстанців, оточивши їх із трьох боків і примусивши тибетців відступити в околицю Сака, 550 миль на північ від Непалю, бої продовжуються з непослабленою силою. Кількости поляглих у боях непальська преса не подає, але обраховують, що останнім часом втекло на територію Непалю яких 5000 тибетців. Згідно з неофіційними повідомленнями, комунокитайські військові з'єднання заганяють часто на територію Непалю.

22-більйоновий плян видатків на меліораційні роботи

Вашинґтон. — Бюро осушування землі внесло до Сенату проєкт про те, щоб впродовж найближчих 40 років видати на меліораційні роботи 22 більйони долярів. Ці праці повинні відбуватися головним чином в західних і південно-західних стейтах. Проєкти находяться в Сенатській Комісії Водних Ресурсів, яку очолює сенатор-демократ з Оклагоми Роберт С. Керр. За ті гроші мали б наводнити 17,000,000 акрів землі до 2,000 року. Населення в західних стейтах має збільшитися до двотисячного року на два і півраза, а тепер воно нараховує 43 мільйони осіб. „Захід потребуватиме всієї тієї води, яку він зможе тільки дістати й затримати шляхом наводнювання впродовж найближчого 40-ліття". Тепер під іриґацією є 30,500-000 акрів землі, з того частина (9,500,000 акрів) є під урядовим наглядом, що коштує 12,000,000,000 долярів, а 7,500,000 акрів є під керівництвом нефедеральних аґенцій, що має коштувати 10,000,000,000 долярів.

СТУДІЙНА (КАЛЕДЖОВА) ГРАМОТА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ЗАПЕВНИТЬ ВАШИМ ДІТЯМ ВИСОКІ СТУДІЇ, А З НИМИ КРАЩЕ Й БАГАТІШЕ ЖИТТЯ! НЕ ЗВОЛІКАЙТЕ ЗІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ВАШИХ ДІТЕЙ!

СПУЩЕНО НА ВОДУ АТОМОВУ СУБМАРИНУ „ТРЕШЕР"

Портсмут, Ню Гемпшир. — 9-го липня фльота спустила на воду наймодерніший нуклеарний підводний човен 278 стіп довготи, залога якого виносить 88 моряків, в тому 8 офіцерів. „Хрещення" доконала дружина контрадмірала Фредрика Б. Вордера, команданта 8-го дистрикту фльоти. Головним промовцем був контрадмірал Лоренс Р. Десniт, командант підводних човнів на Атлантику.

7-РІЧНИЙ ХЛОПЕЦЬ ПЕРЕПЛИВ ВОДОСПАД НІЯҐАРИ ТІЛЬКИ ЛЕГКО ПОРАНЕНИЙ

Водоспад Ніяґари, Н. И. — 9-го липня 7-річний хлопець Роджер Вудворд в нещасті здоровий переплив водоспад Ніяґари, впавши в нього з висоти 160-ох стіп. Його виловили з води внизу непритомного, але тільки легко пораненого. Роджер із своєю 17-річною сестрою Дінною винайняли собі човен і разом із його власником плавали по ріці вгорі над водоспадом, аж нагло човен перевернувся, і течія порвала їх всіх у водоспад. Дівчину вдалося зловити ще над водоспадом, а Роджерса і власника човна вода пірвала з собою, і вони впали вниз. Роджер мав гумовий рятунковий пояс. Власника човна досі не вдалося віднайти.

● **ЗДА висилають** на свою базу в Туле на Гренляндію 12 літаків нищильників, раом 230 літаків нищильників, разом 230 летунів, бо тепер змінено оборонні пляни, згідно з якими ті літаки є там потрібні. 4 місяці тому американські літаки залишили були ту військову базу.

● **Совєти мають випустити** найближчим часом уже шостий раз собаку „Відважку" в горішню атмосферу Землі. Дотеперішні лети і востаннє лет на відстань 130 миль понад Землю відбула ця собака з успіхом.

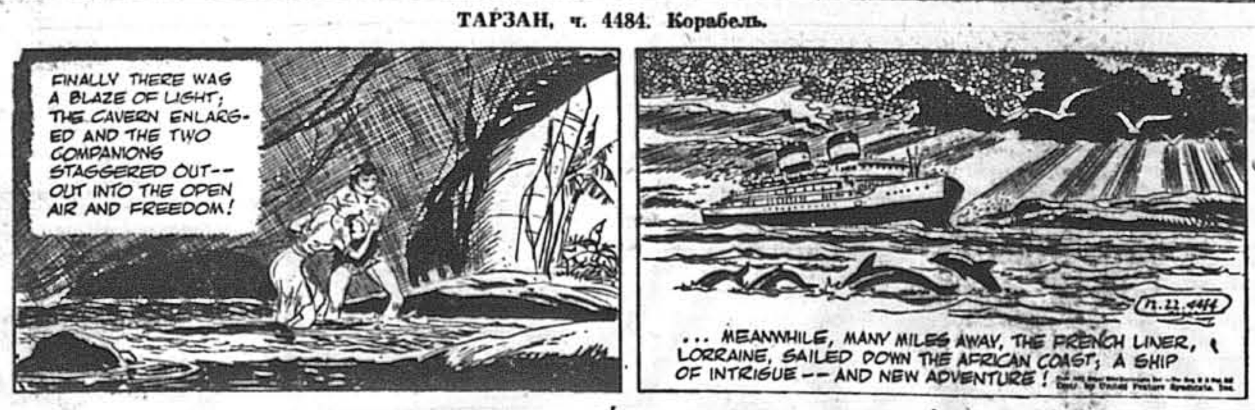
● **Професор історії в Рутґерському університеті, Н. Дж.,** доктор Ричард МекКорлик знайшов досі невідомі документи, які свідчать про те, що першими переселенцями до нинішнього стейту Ню Джерзі були „ірляндські квейкри", які прибули сюди ще в 1670 році і почали культуру винної лози, хоч пізніше той винний промисл не втримався тут.

● **Рада при Організації Американських Держав** розглядає скаргу венесуельського уряду проти уряду Домініканської Республіки, який мав брати участь в невдалому атентаті на венесуельського президента Ромуля Бетанкурта 24-го червня ц. р. Голова ради гондураський амбасадор Сел. Давіля закликає членів 21-ої держави до об'єктивного розгляду цієї дразливої справи.

АПЛІКАЦІЇ
НА ПРИНЯТТЯ
на
КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ
на „СОЮЗІВЦІ" — в Кергонксон, Н. Й.
8-го серпня — 1-го вересня 1960 р.

Ім'я ....
Адреса ....
Вік .... Член УНСоюзу, Відд. ....
Знання української мови: — добре; слабе; дуже слабе.
Залучаю на рахунок оплати: $ ....
(Повна оплата курсів є $120.00, Половину належности треба вплатити з аплікацією).

ТАРЗАН, ч. 4484. Корабель.

Вкінці спалахнуло світло, печера збільшилася і обидва компаньйони вилізли на волю й свіже повітря!

А тимчасом, у віддалі багатьох миль від того місця, французький корабель „Льорен" плив вздовж африканського узбережжя; корабель інтриг і нових пригод!